

**Затверджено
Вченою радою
філософського факультету
(протокол № від лютого 2019 р.)**

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З СОЦІОЛОГІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

за напрямом 6.030301(054) “СОЦІОЛОГІЯ” ОКР “БАКАЛАВР” на 2018/2019 навчальний рік

Загальна соціологічна теорія

1. Місце соціології в системі наук.
2. Система категорій соціології.
3. Сучасні тенденції об'єкт-предметних дискусій в предметному полі соціології.
4. Структура соціологічного знання
5. Соціальний контекст становлення соціології як самостійної науки.
6. Наукове пізнання, його сутність, структура, методи.
7. Поняття методології. Принципи наукової методології пізнання явищ соціальної реальності.
8. Рівні соціологічного знання та специфіка методології емпіричного дослідження.
9. Емпіричний та теоретичний рівень наукового пізнання.
10. «Соціальне». Соціальні спільнота, група, організація.
11. Суспільство як категорія соціології. Ключові підходи до розуміння суспільства.
12. Ідея громадянського суспільства.
13. Типологія суспільств.
14. Особливості трансформації сучасного українського суспільства.
15. Основи соціологічного аналізу культури.
16. Поняття соціальної структури суспільства.
17. Основні елементи соціальної структури, їх характеристики.
18. Поняття середнього класу, його роль у суспільстві.
19. Особливості становлення середнього класу в українському суспільстві
20. Класова структура суспільства К.Маркса.
21. Соціальний клас у теорії М.Вебера.
22. Бюрократія у теорії М.Вебера.
23. Соціальна нерівність: чинники, наслідки, перспективи.
24. Типи стратифікаційних систем і критерії диференціації в них.
25. Сутність соціальної стратифікації, її основні виміри.
26. Конфліктологічний підхід до розуміння соціальної стратифікації.
27. Структурно-функціональна модель соціальної стратифікації.
28. Концепція соціальної стратифікації П. Сорокіна.
29. Сутність поняття «соціальна мобільність». Фактори і механізми соціальної мобільності.
30. Теорія соціальної мобільності П. Сорокіна.
31. Поняття соціального процесу, соціальних змін і соціального розвитку.
32. Причини та чинники соціальних змін крізь призму сучасних парадигм пояснення соціальної реальності: марксизм та неомарксизм, функціоналізм, структуралізм, символічний інтеракціонізм.
33. Соціальний прогрес, соціальна еволюція і соціальна революція
34. Трансформаційні процеси.
35. Глобалізаційні процеси. Глобалізаційні соціальні зміни.
36. Соціологічний підхід до дослідження особистості.
37. Рольова структура особистості та рольові конфлікти.
38. Структурно-функціональна концепція статевих ролей.
39. Розвиток та соціалізація особистості.

40. Повсякденний світ людини.

Історія соціології

1. Періодизація історії української соціології.
2. Соціологічний метод М. Драгоманова.
3. Міф, мистецтво, наука як форми пізнавального відображення дійсності у концепції О. Потебні.
4. І. Франко про предмет соціології та особливості пізнання соціальних явищ.
5. Соціологічне обґрунтування теорії права в творчості Б. Кістяківського.
6. «Генетична соціологія» М. Грушевського.
7. Морфологія суспільства у концепції М. Шаповала.
8. Теорія еліти В. Липинського.
9. Український соціологічний інститут як осередок соціологічних студій вітчизняних соціологів в еміграції.
10. Актуальні дослідницькі проблеми сучасної української соціології.
11. Розвиток марксистських ідей представниками Франкфуртської школи.
12. Ж.Дерріда: критика суспільства.
13. Соціальні виміри теорії Ж.Бодріара.
14. Ж.Бодріар: суспільство споживання.
15. Суспільство як аутопоезійна система (Н.Луман).
16. Поняття інтеграції в теорії Е.Гідденса.
17. Структуралістський конструктивізм П.Бурд'є.
18. "Глобальне селище" М.Маклюена.
19. "Макдональдизація" суспільства Дж.Рітцера.
20. Інформаційне суспільство (М.Кастельс)
21. Позитивне мислення, класифікація наук та проект соціології в О.Конта.
22. Еволюціонізм та органіцизм у вченні Г.Спенсера.
23. Позитивістські школи в соціології ХІХ ст.
24. Психологізм в соціології: основні школи та ідеї.
25. Соціально-економічна формація в концепції К.Маркса.
26. Соціологізм Е.Дюркгейма.
27. „Розуміюча соціологія” М.Вебера.
28. Поняття суспільства та його структури в німецькій формальній соціології.
29. Соціальна система в структурному функціоналізмі.
30. Теорія конфлікту (Ч.Р.Міллс, Л.Козер, Р.Дарендорф).
31. Символічний інтеракціонізм (Дж.Мід, Г.Блумер).
32. Теорія соціального обміну (Дж.Хоманс, П.Блау).
33. Феноменологічна соціологія А.Шюца.
34. Етнометодологічні дослідження в соціології Г.Гарфінкеля.
35. Неомарксизм у соціології (Франкфуртська школа: М.Хоркхаймер, Т.Адорно, Ю.Габермас).
36. Емпіричні дослідження в школі соціологізму (М.Мосс, М.Хальбвакс).
37. Особливості американської емпіричної соціології.
38. Соціографія класів (Теодор Гейгер).
39. Соціотехнічний підхід до дослідження організацій (Ерік Тріст).
40. Дослідження безробіття та професійної невідповідності молоді (Гельмут Шельскі).

Спеціальні соціологічні теорії

1. Спеціальні соціологічні теорії як елемент структури соціологічного знання.
2. Класифікація спеціальних соціологічних теорій.
3. Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія.
4. Соціологічні концепції вивчення особистості.
5. Соціологічна структура особистості.
6. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія: об'єкт, предмет, основні категорії.

7. Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група.
8. Типологія сім'ї та шлюбу.
9. Соціальні функції сім'ї.
10. Науковий статус, об'єкт, предмет та завдання соціології політики.
11. Основні поняття соціології політики.
12. Соціологія політичних рухів і партій як складова соціології політики.
13. Соціологія держави як складова соціології політики.
14. Електоральні дослідження в соціології політики. Екзит-пол у виборах.
15. Соціологія освіти як спеціальна соціологічна теорія: об'єкт, предмет, завдання, функції.
16. Освіта як соціальний інститут. Функції, принципи та цілі освіти.
17. Структурні характеристики системи освіти в Україні.
18. Соціологія релігії як спеціальна соціологічна теорія: предмет, об'єкт, методи.
19. Класифікації світових релігій Р. Беллаха.
20. Релігійні групи та організації. Типології релігійних організацій.
21. Об'єкт, предмет і функції соціології праці.
22. Процесуальні теорії мотивації праці.
23. Змістові теорії мотивації праці.
24. Соціологія управління як спеціальна соціологічна теорія: предмет, основні категорії.
25. Система соціального управління, його функції і методи.
26. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія.
27. Молодь як соціально-демографічна група.
28. Студентство як соціально-демографічна спільнота.
29. Особливості молодіжного середовища та молодіжної культури.
30. Теорії розвитку міст.
31. Поняття урбанізації. Риси сучасного урбанізму.
32. Соціологія конфлікту як спеціальна соціологічна теорія.
33. Функції соціального конфлікту: негативні (деструктивні) та позитивні (конструктивні).
34. Наукові підходи до тлумачення конфлікту.
35. Причини і наслідки соціальних конфліктів.
36. Способи і методи розв'язання соціальних конфліктів.
37. Основні підходи до пояснення причин девіантної поведінки.
38. Соціальний контроль як механізм регуляції соціальної поведінки людей і підтримання суспільного порядку.
39. Держава (законавча, виконавча, судова влада) та її взаємовідносини з ЗМК.
40. Засновки виникнення та сутність публік рілейшенз.

Методологія соціологічних досліджень

1. Методологія соціологічних досліджень. Методи, техніка, процедури соціологічного дослідження.
2. Пізнавальні можливості кількісних та якісних методів збирання даних у соціології.
3. Кількісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика.
4. Якісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика.
5. Загальна характеристика опитування як методу отримання первинної інформації.
6. Методологічні передумови, переваги та недоліки використання методу соціологічного опитування.
7. Специфіка анкетування як методу збору первинної соціологічної інформації. Переваги та недоліки анкетування.
8. Логічна та організаційна структура анкети, основні принципи та правила її проектування.
9. Специфіка інтерв'ювання як методу збору соціальної інформації. Класифікація інтерв'ю.
10. Глибинні інтерв'ю як метод отримання даних у процесі якісного дослідження. Умови й сфера застосування глибинних інтерв'ю.

11. Технології якісного інтерв'ю (нарративне інтерв'ю, напівструктуроване інтерв'ю, лейтмотивне інтерв'ю, фокусоване інтерв'ю).
12. Поштове опитування як різновид анкетування: переваги та недоліки. Специфіка поштової анкети.
13. Пресове опитування. Його специфіка.
14. Методологія складання опитувальника для телефонного опитування.
15. Підвищення надійності інформації в опитувальних методах збирання даних.
16. Спостереження як метод пізнання явищ соціальної дійсності. Класифікація видів спостереження.
17. Програма, процедура та техніка методу спостереження. Інструментарій спостереження.
18. Визначення понять і розроблення категорій соціологічного спостереження. Фіксація результатів спостереження.
19. Експериментальний метод у гуманітарному пізнанні. Класифікація експериментів.
20. Предметна сфера методу експерименту в соціології. Вимоги до проведення експерименту.
21. Контроль за експериментальними умовами. Проблема ізоляції контрольних чинників, вирівнювання експериментальних умов.
22. Предметна сфера використання методу тестування в соціологічному дослідженні. Вимоги до процедури тестування.
23. Різновиди тестових процедур. Проективні техніки. Тест семантичного диференціала.
24. Методологічне обґрунтування застосування методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні, його функції та основне призначення.
25. Процедура проведення експертного опитування. Методи обробки експертних суджень.
26. Переваги, складності, типові недоліки в застосуванні експертних методів в соціології.
27. Поняття фокус-групи. Різновиди фокус-групи (формалізована, напівформалізована, неформалізована).
28. Дизайн і організація фокус-групового дослідження.
29. Методологія складання сценарію фокус-групи. Методи аналізу даних фокус-групи.
30. Соціометричне опитування як спосіб вимірювання та аналізу міжособистісних відносин в малій соціальній групі.
31. Можливості застосування соціометрії в конкретному соціологічному дослідженні та його обмеження.
32. Процедура проведення соціометричного опитування.
33. Аналіз результатів соціометричних вимірювань.
34. Поняття документа в соціології. Класифікація документів.
35. Способи аналізу документів: традиційний та формалізований.
36. Контент-аналіз як спосіб формалізованого аналізу документальних джерел.
37. Сутність контент-аналізу, його загальна характеристика, сильні та слабкі сторони.
38. Етапи й специфіка реалізації контент-аналізу.
39. Категорії аналізу в контент-аналізі. Основні вимоги до категоріальної моделі.
40. Одиниці аналізу й одиниці підрахунку під час контент-аналізу.

Програмові вимоги обговорені і затверджені на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, протокол № 13 від 12 березня 2019 року.

Т.в.о. Зав. кафедри філософії, соціології
та релігієзнавства

доц. О.Ф. Терешкун